

פרשת שלח — איסור מסירת שטח משטחי ארץ ישראל

אחד העונשים החמורים שקיבל עם ישראל הוא העונש על חטא המרגלים: דור שלם מת במדבר במשך ארבעים שנה.

הגמרא במסכת תענית (ל): מספרת כיצד הם מתו: במשך ארבעים שנה, בכל ערב תשעה באב, היה כרוז עובר בכל מחנה ישראל ומורה לכל אחד לחפור לו קבר, ובלילה הלך כל אחד לישון בקבר שחפר לעצמו. למחרת היה הכרוז אומר: "ייבדלו חיים מהמתים", ומי שנשאר חי יצא מקברו. כך מתו בכל שנה בממוצע כחמישה עשר אלף איש ($600,000 \div 39 = 15,384$).

ומדוע הם מתו בליל תשעה באב?

במסכת תענית (כט.) דרשו רבותינו את הנאמר אצלנו בפרשה: "וַתִּשָּׂא כָּל הָעֵדָה, וַיִּתְּנוּ אֶת קוֹלָם, וַיִּבְכוּ הָעָם בְּלִילָהּ הַהוּא" (יד א), וכך אמר רבה בשם רבי יוחנן: אותו הלילה ליל תשעה באב היה. אמר להם הקב"ה: "אתם בכיתם בכייה של חנם, ואני אקבע לכם בכייה לדורות". לכן, לא זו בלבד שבליל תשעה באב מתו בכל שנה ושנה בשלושים ותשע שנות נדודי ישראל במדבר, כנ"ל, אלא גם פורענויות נוספות במהלך הדורות התרחשו בתאריך זה.

על העונש החמור הזה שאל הרמב"ן (דברים א כה): מדוע נענש עם ישראל? הרי עשרה מהמרגלים אמרו שלא להיכנס לארץ ישראל כי מסוכן שם, ורק שניים מהם (יהושע וכלב) אמרו שצריך להיכנס לארץ ישראל. אם כן, לפי התורה, כמי צריך להכריע? נאמר בתורה: "אֶחָדֵי רַבִּים לְהִטֹּת" (שמות כג ב), אם כן, ראוי היה לעם לשמוע לדברי עשרת המרגלים ולא לעמדת המיעוט! ועוד, הרי עד לאותו הזמן הכיר עם ישראל את המרגלים כאנשים צדיקים, "פְּלִמֵּם אֲנָשִׁים רְאִשֵׁי בְנֵי יִשְׂרָאֵל הֵמָּה" (יג ג), ובוודאי שצריך לשמוע בקולם!

מתרץ הרמב"ן: הכלל שהולכים אחר הרוב הוא רק בספק, במקרים שאין אנו יודעים מה לפסוק; אבל מכיוון שהקב"ה הודיע לעם ישראל שארץ ישראל היא ארץ טובה, וכל מטרת יציאת מצרים הייתה כדי להיכנס לארץ ישראל, לכן לא מתחשבים בדעתם של רוב המומחים כאשר היא סותרת את דבר ה'. הרי גם הטענה שצריך לשמוע בקול צדיקים וראשי בני ישראל אינה נכונה כשהיא עומדת כנגד דברי ה'. הרי כך למדנו מדברי החכם מכל אדם: "אִין חֻקָּה וְאִין תְּבוּנָה וְאִין עֲצָה לְנֶגֶד ה'" (משלי כא ל) – "כל מקום שיש בו חילול השם, אין חולקין כבוד לרב" (עירובין סג.).

דוגמא לכך הייתה בימי חזקיהו המלך: צבא אשור הגיע לירושלים והציע לאנשי ירושלים להיכנע, אך הנביא ישעיהו אמר לחזקיהו שרצון ה' שלא ייכנעו, ושצבא אשור עתיד למות בשערי ירושלים. ואולם, בירושלים הנצורה התארגנה קבוצה שדרשה להיכנע. ומספרת הגמרא במסכת סנהדרין (כו.) שרוב תושבי ירושלים תמכו בדרישות קבוצת הכניעה. המלך חזקיהו חשב לאמץ את דעת רוב העם, עד שאמר לו הנביא ישעיהו שאין להתחשב בדעת הרוב כאשר מעשיהם מנוגדים לרצון ה'.

רצון ה' הוא שנגור בארץ ישראל, כמפורש בתורה, ושלא נמסור שום שטח משטחי ארץ ישראל לידי גויים, כפי שפסק הרמב"ן במצנת יישוב הארץ (מצנה ד בהשגותיו ל"ספר המצוות" של הרמב"ם). לכן בשאלת מסירת שטחים אין שום ערך וחשיבות לדעת רוב העם או דעת רוב מומחי הביטחון התומכת במסירת שטחים משטחי ישראל לגויים.

גם בימים אלה נמשיך ונשמיע את קריאתו של כלב: "עֲלֵה נַעֲלֵה וְיִרְשְׁנוּ אֹתָהּ, כִּי יָכוֹל נוֹכַל לָהּ" (יג ל).